

Media ja lehdistö

Euroopan unionin tuomioistuin
LEHDISTÖTIEDOTE nro 136/21
Luxemburgissa 15.7.2021

Tuomio asiassa C-535/19
A (Julkinen terveydenhuolto)

Unionin tuomioistuin vahvistaa sellaisten unionin kansalaisten, jotka eivät ole taloudellisesti aktiivisia ja jotka oleskelevat muussa jäsenvaltiossa kuin lähtöjäsenvaltiossaan, oikeuden tulla liitetyksi vastaanottavan jäsenvaltion julkiseen sairausvakuutusjärjestelmään

Unionin oikeudessa ei kuitenkaan edellytetä maksutonta liittämistä kyseiseen järjestelmään

A, joka on Italian kansalainen ja naimisissa Latvian kansalaisen kanssa, lähti Italiasta asettuakseen Latviaan vaimonsa ja heidän kahden alaikäisen lapsensa luokse.

Pian Latviaan saavuttuaan hän haki 22.1.2016 Latvijas Nacionālais veselības dienestsiltä (kansallinen terveydenhuoltoviranomainen, Latvia) liittämistään Latvian pakolliseen julkiseen sairausvakuutusjärjestelmään. Hänen hakemuksensa hylättiin 17.2.2016 tehdyllä päätöksellä, jonka terveysministeriö pysytti sillä perusteella, ettei A kuulunut yhteenkään valtion rahoittamaan sairaanhoitoon oikeutettujen kategorioista, koska hän ei ollut palkkatyöntekijä eikä myöskään itsenäinen ammatinharjoittaja Latviassa.

A nosti Latvian viranomaisten hylkäyspäätöksestä kanteen, joka hylättiin, minkä jälkeen hän haki asiaan muutosta Administratīvā apgabaltiesalta (maakunnallinen hallintotuomioistuin, Latvia), joka myös antoi hänelle kielteisen tuomion.

Tässä tilanteessa Augstākā tiesa (Senāts) (ylin tuomioistuin, Latvia), johon A on asiasta valittanut, päätti tiedustella unionin tuomioistuimelta, oliko A:n hakemuksen hylkääminen Latvian viranomaisissa yhteensopiva unionin oikeuden kanssa kansalaisuuden ja sosiaaliturvan aloilla.

Unionin tuomioistuin vahvistaa suuressa jaostossa antamassaan tuomiossa sellaisten unionin kansalaisten, jotka eivät ole taloudellisesti aktiivisia ja jotka oleskelevat muussa kuin siinä jäsenvaltiossa, josta he ovat lähtöisin, oikeuden tulla liitetyksi vastaanottavan jäsenvaltion julkiseen sairausvakuutusjärjestelmään saadakseen tämän valtion rahoittamaa sairaanhoitoa koskevia etuuksia. Unionin tuomioistuin täsmentää kuitenkin, ettei unionin oikeudessa edellytetä maksutonta liittämistä kyseiseen järjestelmään.

Unionin tuomioistuimen arviointi asiasta

Ensiksi unionin tuomioistuin selvittää asetuksen N:o 883/2004 sovellettavuuden pääasiassa kyseessä olevien kaltaisiin sairaanhoitoetuuksiin. Se katsoo, että valtion rahoittamat etuudet, jotka myönnetään kansallisessa lainsäädännössä määriteltyihin etuudensaajakategorioihin kuuluville henkilöille kaikesta yksilöllisestä tarveharkinnasta riippumatta, ovat asetuksen N:o 883/2004¹ 3 artiklan 1 kohdan a alakohdassa tarkoitettuja ”sairausetuksia”. Nämä etuudet kuuluvat siis mainitun asetuksen soveltamisalaan, koska ne eivät ole etuuksia, jotka liittyisivät ”lääkinnälliseen ja sosiaalihuoltoon” ja jäisivät kyseisen soveltamisalan ulkopuolelle.²

¹ Sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittamisesta 29.4.2004 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetetus (EY) N:o 883/2004 (EUVL 2004, L 166, s. 1), sellaisena kuin se on muutettuna 16.9.2009 annetulla Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksella (EY) N:o 988/2009 (EUVL 2009, L 284, s. 43).

² Asetuksen N:o 883/2004 3 artiklan 5 kohdan a alakohdan nojalla.

Toiseksi unionin tuomioistuin tutkii pääasiallisesti, ovatko asetuksen N:o 883/2004 11 artiklan 3 kohdan e alakohdan ja direktiivin 2004/38³ 7 artiklan 1 kohdan b alakohdan esteenä kansalliselle lainsäädännölle, jossa oikeus tulla liitetyksi vastaanottavan jäsenvaltion julkiseen sairausvakuutusjärjestelmään tämän valtion rahoittamaa sairaanhoitoa koskevien etuuksien saamiseksi evätään sellaisilta unionin kansalaisilta, jotka eivät ole taloudellisesti aktiivisia ja jotka ovat sellaisia toisen jäsenvaltion kansalaisia, jotka kuuluvat mainitun asetuksen 11 artiklan 3 kohdan e alakohdan nojalla vastaanottavan jäsenvaltion lainsäädännön soveltamisalaan ja käyttävät oikeuttaan oleskella tämän valtion alueella kyseisen direktiivin 7 artiklan 1 kohdan b alakohdan mukaisesti.

Tältä osin unionin tuomioistuin toteaa aluksi, että asetuksella N:o 883/2004⁴ käyttöön otetussa lainvalintasääntöjen järjestelmässä, jolla pyritään määrittämään, minkä jäsenvaltion lainsäädäntöä sovelletaan oikeuteen saada sosiaaliturvaetuuksia, **henkilöt, jotka eivät ole taloudellisesti aktiivisia, kuuluvat lähtökohtaisesti asuinjäsenvaltionsa lainsäädännön soveltamisalaan.**

Se korostaa sitten, että vahvistaessaan edellytykset oikeudelle tulla liitetyksi sosiaaliturvajärjestelmään jäsenvaltioiden on noudatettava voimassa olevia unionin oikeuden säännöksiä. Etenkin asetuksessa N:o 883/2004 säädetyt lainvalintasäännöt velvoittavat jäsenvaltioita ehdottomasti, joten nämä eivät voi ratkaista sitä, missä määrin on sovellettava niiden omaa tai jonkin toisen jäsenvaltion lainsäädäntöä.

Niinpä **jäsenvaltio ei voi kansallisen lainsäädäntönsä nojalla kieltäytyä liittämästä julkiseen sairausvakuutusjärjestelmäänsä sellaista unionin kansalaista**, joka kuuluu asetuksen N:o 883/2004 11 artiklan 3 kohdan e alakohdan, joka koskee sovellettavan lainsäädännön määrittämistä, nojalla kyseisen jäsenvaltion lainsäädännön soveltamisalaan.

Unionin tuomioistuin tarkastelee lopuksi direktiivin 2004/38 säännösten ja erityisesti sen 7 artiklan 1 kohdan b alakohdan vaikutusta siihen, että henkilö liitetään vastaanottavan jäsenvaltion sosiaaliturvan piiriin. Tästä viimeksi mainitusta säännöksestä ilmenee, että sellaisella unionin kansalaisella, joka ei ole taloudellisesti aktiivinen, on koko sen vastaanottavan jäsenvaltion alueella oleskelunsa keston, joka on yli kolme kuukautta ja alle viisi vuotta, ajan muun muassa oltava itseään ja perheenjäseniään varten kattava sairausvakuutus turva niin, etteivät he muodostu kohtuuttomaksi rasitteeksi kyseisen jäsenvaltion julkiselle taloudelle.

Siitä, miten tämä direktiivin 2004/38 mukaisen oleskelun edellytys ja asetuksesta N:o 883/2004 johtuva sosiaaliturvajärjestelmän piiriin liittämistä koskeva velvollisuus niveltäytyvät toisiinsa, unionin tuomioistuin täsmentää, että **sellaisen unionin kansalaisen, joka ei ole taloudellisesti aktiivinen, vastaan ottanut jäsenvaltio voi säätää, että pääsy kyseisen järjestelmän piiriin ei ole maksutonta, jottei tämä sama kansalainen muodostu kohtuuttomaksi rasitteeksi kyseisen jäsenvaltion julkiselle taloudelle.**

Unionin tuomioistuin nimittäin katsoo, että vastaanottavalla jäsenvaltiolla on oikeus asettaa sille, että se liittää julkiseen sairausvakuutusjärjestelmäänsä sellaisen unionin kansalaisen, joka ei ole taloudellisesti aktiivinen ja joka oleskelee sen alueella direktiivin 2004/38 7 artiklan 1 kohdan b alakohdan nojalla, edellytyksiä, kuten sen, että kyseinen kansalainen ottaa tai pitää voimassa sellaisen kattavan yksityisen sairausvakuutuksen, joka mahdollistaa kyseiselle jäsenvaltiolle korvauksen sille kyseisen kansalaisen hyväksi aiheutuneista terveydenhuoltomenoista tai sen, että kyseinen kansalainen maksaa rahoitusosuuden kyseisen jäsenvaltion julkiseen sairausvakuutusjärjestelmään. Vastaanottavan jäsenvaltion on kuitenkin huolehdittava suhteellisuusperiaatteen noudattamisesta tässä yhteydessä ja siis siitä, ettei tällaisten edellytysten täyttäminen ole asianomaiselle kansalaiselle suhteettoman vaikeaa.

³ Euroopan unionin kansalaisten ja heidän perheenjäsentensä oikeudesta liikkua ja oleskella vapaasti jäsenvaltioiden alueella, asetuksen (ETY) N:o 1612/68 muuttamisesta ja direktiivien 64/221/ETY, 68/360/ETY, 72/194/ETY, 73/148/ETY, 75/34/ETY, 75/35/ETY, 90/364/ETY, 90/365/ETY ja 93/96/ETY kumoamisesta 29.4.2004 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2004/38/EY (EUVL 2004, L 158, s. 77).

⁴ Asetuksen N:o 883/2004 11 artiklan 3 kohdan e alakohdan.

Unionin tuomioistuin katsoo edellä esittämänsä perusteella, että asetuksen N:o 883/2004 11 artiklan 3 kohdan e alakohta, luettuna direktiivin 2004/38 7 artiklan 1 kohdan b alakohdan valossa, on esteenä kansalliselle lainsäädännölle, jossa oikeus tulla liitetyksi vastaanottavan jäsenvaltion julkiseen sairausvakuutusjärjestelmään tämän valtion rahoittamaa sairaanhoitoa koskevien etuuksien saamiseksi evätään sellaisilta unionin kansalaisilta, jotka eivät ole taloudellisesti aktiivisia ja jotka ovat sellaisia toisen jäsenvaltion kansalaisia, jotka kuuluvat mainitun asetuksen nojalla vastaanottavan jäsenvaltion lainsäädännön soveltamisalaan ja käyttävät oikeuttaan oleskella tämän valtion alueella kyseisen direktiivin mukaisesti.

Nämä säännökset eivät sitä vastoin ole esteenä sille, että tällaisten unionin kansalaisten liittäminen kyseiseen järjestelmään ei ole maksutonta, jotteivät kyseiset kansalaiset muodostu kohtuuttomaksi rasitteeksi vastaanottavan jäsenvaltion julkiselle taloudelle.

HUOMAUTUS: Ennakkoratkaisupyyntö antaa jäsenvaltioiden tuomioistuimille mahdollisuuden tiedustella käsiteltävänä olevan yksittäisen asian yhteydessä unionin tuomioistuimelta unionin oikeuden tulkintaa tai unionin toimen pätevyyttä. Unionin tuomioistuin ei ratkaise kansallisen tuomioistuimen käsiteltävänä olevaa asiaa. Kansallisen tuomioistuimen tehtävänä on ratkaista asia unionin tuomioistuimen ratkaisun mukaisesti. Unionin tuomioistuimen ratkaisu sitoo samalla tavoin muita kansallisia tuomioistuimia, jotka käsittelevät samankaltaista ongelmaa.

Tämä on tiedotusvälineiden käyttöön tarkoitettu epävirallinen asiakirja, joka ei sido unionin tuomioistuinta.

Tuomion [koko teksti](#) julkaistaan CURIA-sivustolla tuomion julistamispäivänä.

Lisätietoja: Gitte Stadler ☎ +352 4303 3127